

Jelen kötet a demokratikus nyilvánosság szabályozásának kérdéseiről szól az internetes kapuőrök tevékenységének tükrében. A 21. században a nyilvános viták egyre inkább az interneten keresztül zajlanak, a legnagyobb platformok és vállalatok annyi felhasználóval és olyan gazdasági erővel, továbbá a nyilvánosság alakítására alkalmasakkal rendelkezővel, hogy az példa nélküli a média korábbi történetében. Ha úgy tetszik, a Google-lal és a Facebookkal született meg a 21. század nyilvánossága. A címben szereplő 'új média' tehát ezen szolgáltatásokra utal.

Az online kommunikáció sajátos és nyugtalanító jelensége a kapuőrök megnövekedett befolyása a nyilvánosság működésére. Miközben a nyilvánosan használt internet kezdetekor az új kommunikációs eszköz azt ígérte, hogy a korábban is létezett kapuőrök (nyomda, újságárus, posta, kábelszolgáltató stb.) kevésbé fontosak és befolyásosak lesznek, ehelyett nemcsak újakat kreált, hanem jelentősen erősítette is a befolyásukat a nyilvánosságra, párhuzamosan a nyilvánosság minden korábbihoz képest robbanásszerű bővülésével. Az internetszolgáltatók, a keresőmotorok és a videómegosztó és *social media* platformok képesek a nyilvános szféra alapvető befolyásolására, arra, hogy bizonyos tartalmakat elérhetetlenné, vagy csak nagy nehézségek árán elérhetővé tegyenek, más tartalmakat pedig tömegekhez juttassanak el. Miközben az államok igyekeznek rászorítani e szolgáltatókat arra, hogy bizonyos véleményeket (pl. gyűlöletbeszéd, gyermekekre veszélyes vagy személyiségi jogokat sértő felhasználói tartalmak) tüntessenek el szolgáltatásaikból, ezek jogsértő jellegének megítélését rábízák magukra a szolgáltatókra, így lényegében 'kiszervezik' az állam (bíróóságok) jogalkalmazási monopóliumát magánkezekbe. Eközben az érintett szolgáltatók a saját maguk alkotta szabályzataiknak megfelelően szintén szelektálnak a tartalmak között, döntve arról, hogy mit törölnek, kit némi tanak el, és milyen tartalmat mutatnak be hangsúlyosan felhasználóik számára. Miközben az internet alig húsz éve a véleményekhez való korlátlan hozzáférést ígérte, a véleménymonopóliumok kialakulásának ma nagyobb a veszélye, mint korábban bármikor, a nemzetállamok pedig tehetetlenül nézik végig, amint jogrendszerük erodálódik, a nyilvánosság védelmét célzó alkotmányos szabályaik kiüresednek, részben pedig önként átadják a jogalkalmazási feladataik egy fontos részét a nagy technológiai óriásoknak. Amíg korábban az állam és polgárai viszonyában kellett biztosítani az egyéni szabadság védelmét, korlátokat állítva az előbbi elé, úgy az online térben az alapvetőnek számító hármasszabályrendszerben (állam, polgárai és szolgáltatók) kell az emberi jogok évszázadok alatt kiforrított elveinek, szabályainak alkalmazását továbbörökíteni, a szólásszabadság alkotmányos felfogását alapvetően újragondolni.

Az államok nem adhatják fel az online kapuőrök tevékenységét befolyásoló szerepüket, mert a technológia gyorsan változhat ugyan, a szabályozás fő elvei és célkitűzései – a cenzúra tilalma, az észszerű korlátok meghatározása a beszéd okozta károk elkerülése érdekében, valamint a sokszínű véleménynyilvánítás lehetőségeinek biztosítása – e változások által érintetlenek, így érvényesek maradnak. A kapuőrök nyilvánosságra gyakorolt hatása, a magánszabályozás erősödése, a közérdek érvényre juttatásának kényszere új, kreatív, innovatív szabályozási módszereket, intézményeket fog igényelni, a szabályalkotás új útjainak megtalálását, az állam és a magánszféra korábban e területen nem ismert együttműködését. A szólásszabadság jogának története pedig ezzel párhuzamosan új szakaszába lép, amely éppolyan izgalmas és előre megjósolhatatlan körvonalú lesz, mint bármely korábbi volt.

9 789632 195879 8

 Wolters Kluwer

Mert fontos, hogy jól döntsön!

Koltay András

Az új média és a szólásszabadság

A nyilvánosság alkotmányos alapjainak újragondolása

Wolters Kluwer

Koltay András

Az új média és a szólásszabadság

A nyilvánosság alkotmányos alapjainak újragondolása

 Wolters Kluwer